

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Pacov

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Pacov leží v kraji Vysočina a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- počtem 24 obcí i počtem obyvatel 9.759, z nichž 4.903 žije v jádrovém městě, je nejmenší;
- rozlohou 235 km² je 3. nejmenší.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v kraji Vysočina

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Pacov	24	9 759	4 903	235
Havlíčkův Brod	56	52 167	23 483	632
Humpolec	25	17 421	10 917	228
Náměšť n. Oslavou	27	13 450	4 970	211
Pelhřimov	71	45 231	16 269	827
Světlá n. Sázavou	32	20 134	6 779	290
Průměr za kraj	47	34 080	15 346	453

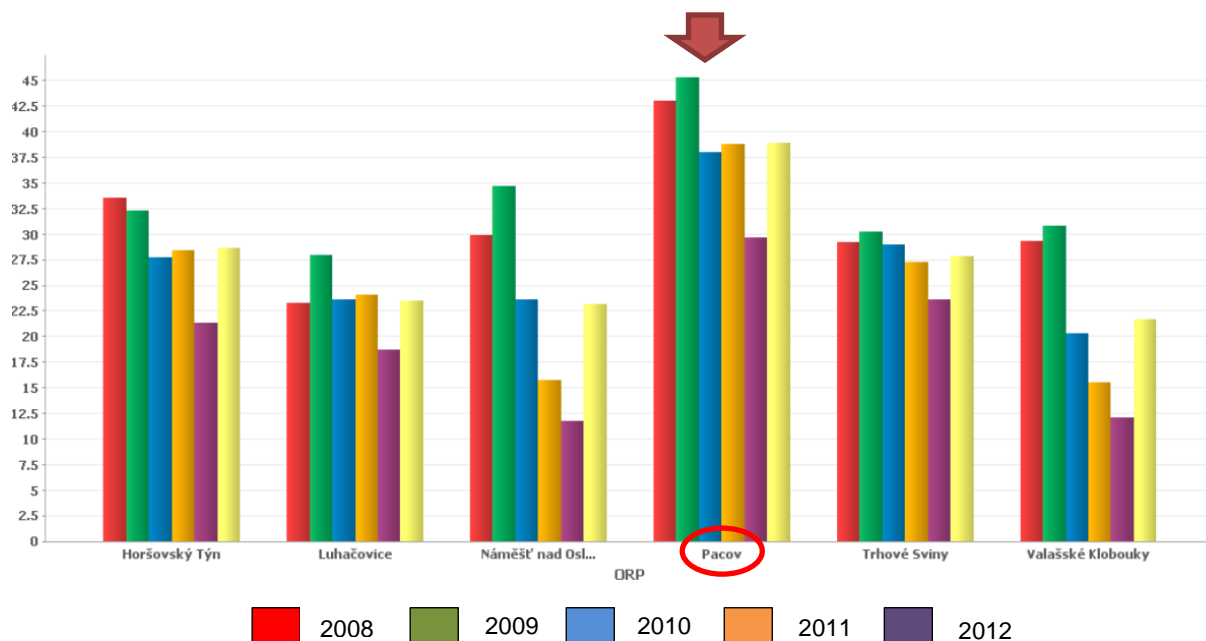
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP kraje Vysočina a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 7.500 až 12.000 obyvatel (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Blovice, Konice, Králíky, Nepomuk, Vodňany);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 24 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Dobříš, Jeseník, Rosice, Stod, Stříbro, Český Brod, Židlochovice);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 4.700 až 5.150 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Horšovský Týn, Luhačovice, Náměšť n. Oslavou, Trhové Sviny, Valašské Klobouky).

2. Ekonomická výkonnost

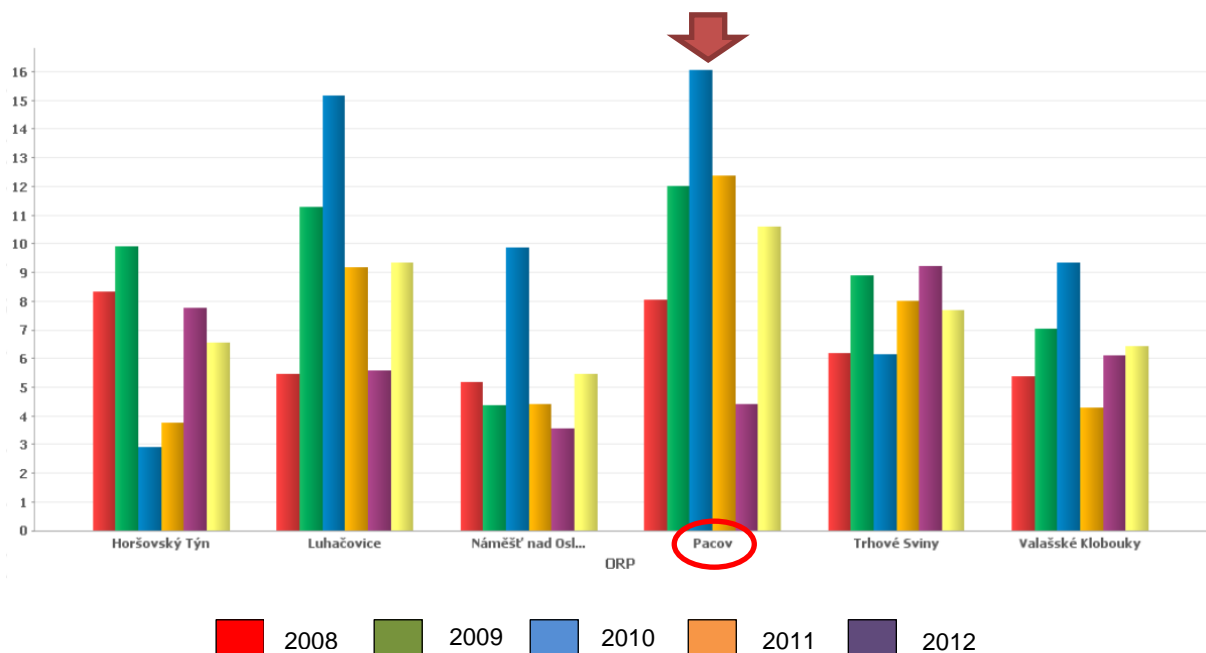
Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé především srovnání **běžných výdajů SO ORP Pacov na obyvatele**, tedy nákladů spojených s každodenním provozem, s dalšími SO ORP vybranými podle kritéria velikosti jádrové obce. V průběhu sledovaných let 2008 – 2012 byly hodnoty za pacovský obvod vždy nejvyšší. Od roku 2009 postupně klesly ze 45,2 na 29,6 tis. Kč/obyv. a průměrná hodnota za celé období činí 38,9 tis. Kč/obyv. Viz obr. č. 1 a 2. Analogické výsledky přináší i srovnání dle počtu obyvatel.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 4.700 až 5.150 obyvn.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Dále je zajímavé se u SO ORP Pacov blíže podívat na úroveň **kapitálových výdajů na obyvatele**, jejichž výše odráží investiční akce obvodů a které mezi lety 2008 – 2012 zaznamenaly dramatický vývoj. Jak je z níže uvedeného grafu vidět, nejprve vzrostly z 8,1 na 16 a pak po r. 2010 opět klesly na 4,4 tis. Kč/obyv. Kromě roku 2008 a 2012 byly vždy nejvyšší a nejvyšší je i jejich průměrná hodnota – 10,6 tis. Kč/obyv. Ke stejným závěrům je možné dospět i při srovnání podle kritéria počtu obcí nebo v rámci kraje.

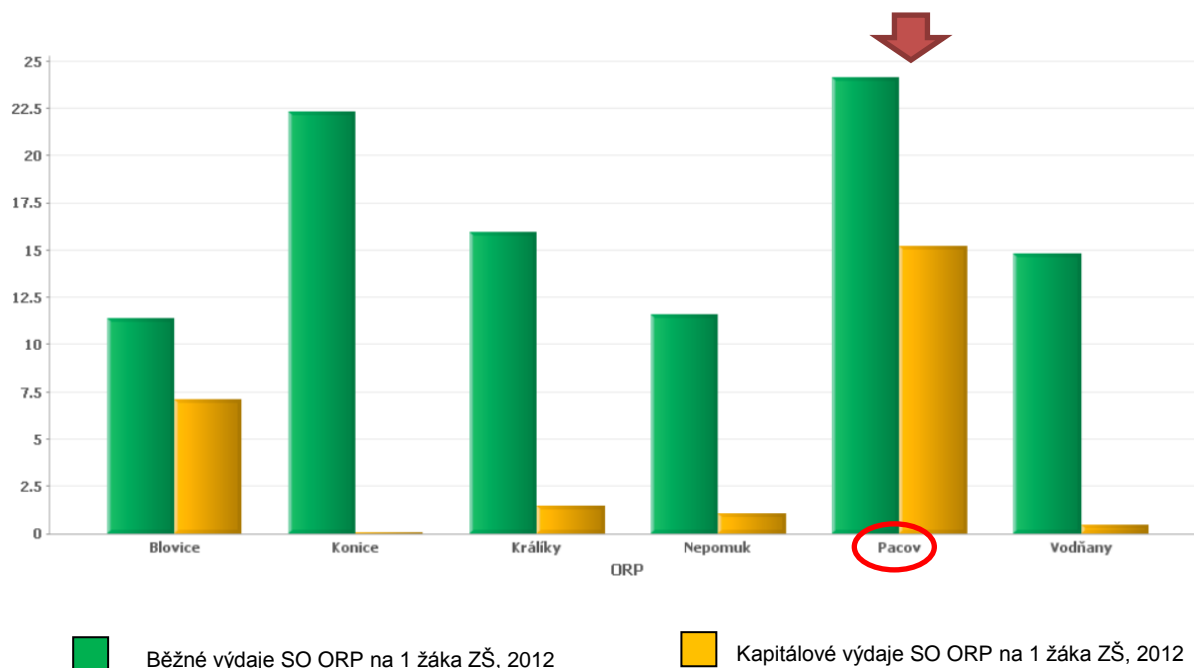
Obrázek 2: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 4.700 až 5.150 obyvl.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme u pacovského obvodu hlavně porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky základních škol**. Běžné i kapitálové výdaje jsou u SO ORP Pacov mezi skupinou obvodů s podobným počtem obyvatel na nejvyšší úrovni, dosahují hodnoty 24,1 tis. Kč/žáka, respektive 15,2 tis. Kč/žáka. Viz obr. č. 4. A podobně jako u předchozích parametrů, i zde je možné stejné výsledky pozorovat při aplikaci jiných kritérií – počtu obcí, stejné velikosti jádrové obce či v rámci kraje.

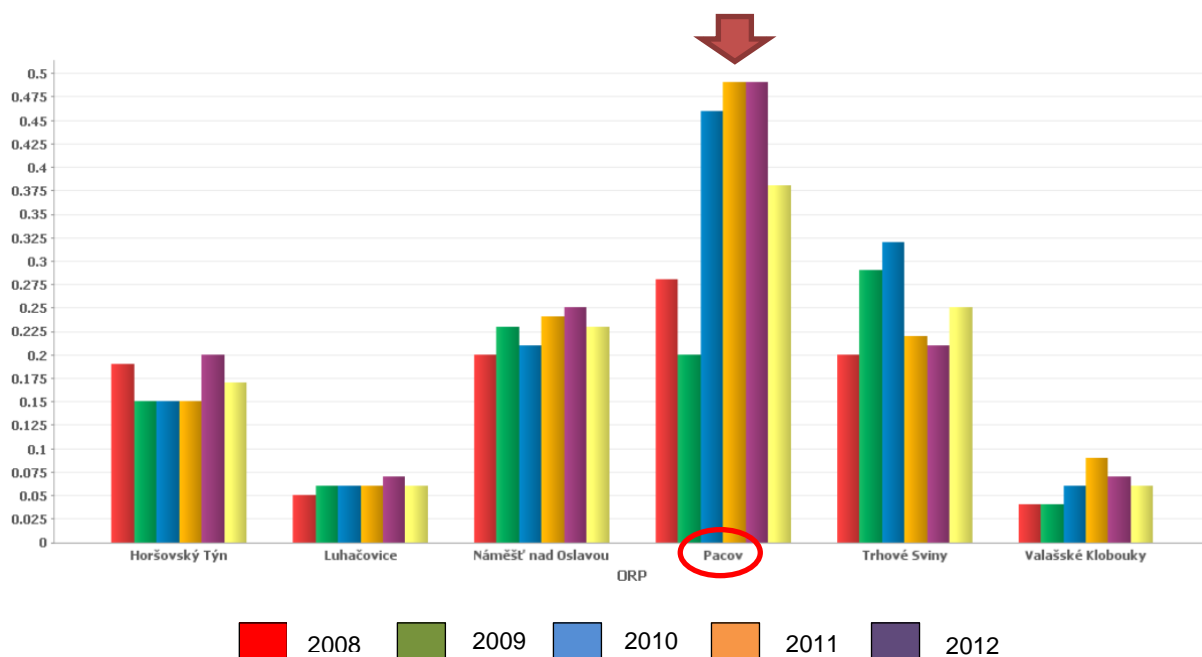
Obrázek 3: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 4.700 až 5.150) na žáka ZŠ (v tis. Kč)

4. Sociální služby

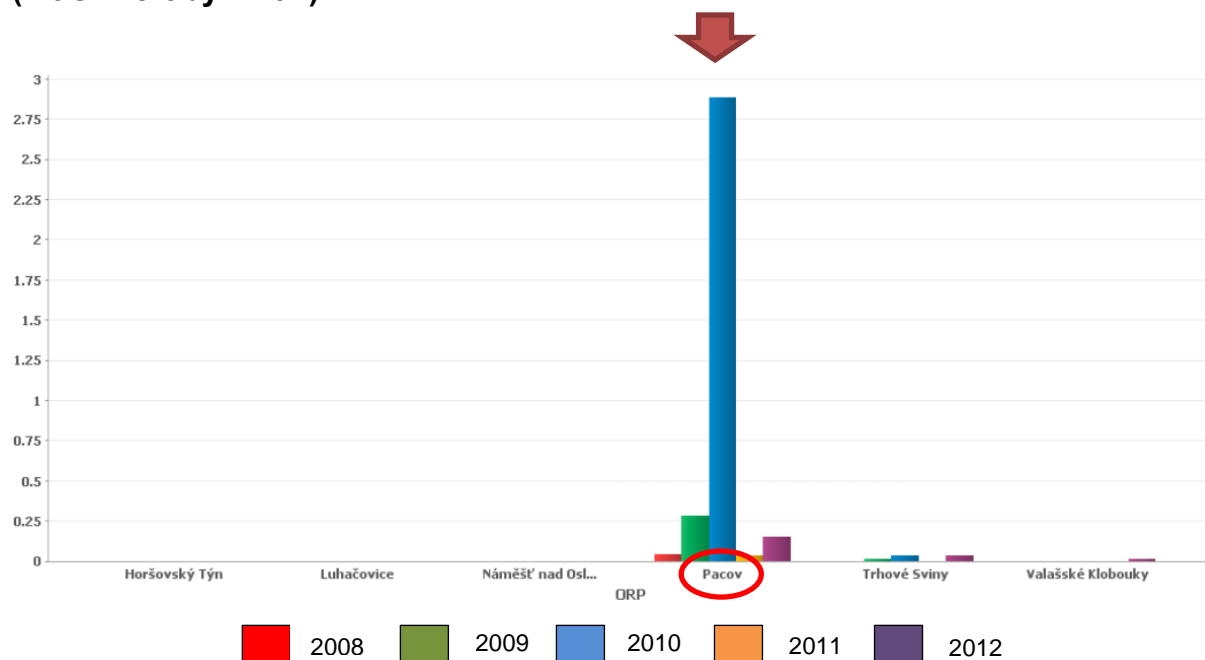
Z pohledu sociálních služeb je třeba vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. SO ORP Pacov dosahoval z pohledu každodenních výdajů na sociální služby ve sledovaném období nejvyšších hodnot z vybraných SO ORP s podobnou velikostí jádrové obce (s výjimkou roku 2009). To dokazuje i celkový průměr za sledované období 2008 – 2012, jehož hodnota je 0,38 tis. Kč/obyv./rok. Celkově se výdaje pohybovaly v rozmezí 0,2 až 0,49 tis. Kč/obyv. Viz obrázek č. 4 a 5.

Obrázek 4: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 4.700 až 5.150 obyvn.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyvn./rok)

Ostatní obvody převyšuje SO ORP Pacov významně i z hlediska **kapitálových výdajů**. Jednak tyto výdaje byly realizovány ve všech sledovaných letech, a jednak jsou zdaleka nejvyšší. To však lze připsat na vrub především roku 2010, kdy byly skutečně významné – 2,88 tis. Kč/obyvn., což naznačuje realizaci většího investičního záměru v daném roce (v ostatních letech se pohybovaly pod úrovní 0,3 tis. Kč/obyvn.). Obdobné výsledky přináší i srovnání dle kritéria počtu obcí nebo v rámci kraje.

Obrázek 5: Kapitálové výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 4.700 až 5.150 obyvv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyvv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Pacov	
základní charakteristika	<p>v kraji Vysočina je správní obvod ORP Pacov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počtem obcí i počtem obyvatel nejmenší • rozlohou 3. nejmenší
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na obyvatele • vysoké, avšak silně kolísající kapitálové výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné i kapitálové výdaje na žáky ZŠ a MŠ
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele • vysoké kapitálové výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad